సద్యోగం

అర్జంటు పనిమీద వాల్తేరు బయలుదేరాను. త్వరగా వెళ్ళి ఇంటరు క్లాసులో పక్కపరుచుకుంటే ఆ తరవాత అడిగేవాడుండడు. సహం అందుచేత సూర్యనారాయణను పలకరించలేదు.

అతన్ని ఒకసారి స్టేషనులో పుస్తకాల షాపుదగ్గిర చూశాను. అతనుకూడా మెయిలుకు వస్తున్నాడనే సంగతి అతన్ని ప్లాట్‌ఫారంమీద చూసేవరకూ తట్టలేదు. అప్పటికీ నమ్మకం లేదు. అతనిది మూడోక్లాసు టిక్కెట్టు తప్ప ఇంకోటయి ఉండటానికి వీలులేదు. నిజంగా ప్రయాణం చేసేవాడయితే ఎక్కడో చోటు చూసుకు కూర్చోక ఇంకా ప్లాట్‌ఫాంమీద తారట్లాడతాడు దేనికి?

కావటానికతను నాకు బాల్య స్నేహితుడు గాని, మా స్నేహంలో ఆప్యాయత పోయి చాలా కాలమయింది. ఇప్పటికి పదిహేను, పదహారేళ్ళుగా అతను పరమదరిద్రం అనుభవిస్తున్నాడు. తన చిక్కులూ, కష్టాలూ, దురదృష్టమూ తప్ప అతనికి మాట్లాడేటందుకేమీ లేకుండా పోయింది. అతనితో మాట్లాడాలని ఎవరికి ఉంటుంది? అతని కష్టాలన్నీ విన్నాక అతనికి తృణమో పణమో సహాయం చెయ్యవలసి వస్తుందేమోనని అతన్ని తప్పించుకు తిరిగే స్నేహితులు కూడా ఉండవచ్చు. నేను కాదనను. నా మటుకు నేను అతన్ని తప్పించుకు తిరగటంలో స్వార్థం ఏమీ లేదు. నిజానికి అటువంటివాడి ఆర్థిక సమస్య నేనేం తీర్చగలను? ఎప్పుడైనా ఇంత కాఫీ పోయించగలను. రెండు రూపాయలు మించకుండా చేబదులివ్వగలను. అందుచేత నా భయం డబ్బుసంచీ భయం కాదు.

సూర్యనారాయణకు ఇంకోరి కష్టసుఖాలు వినిపించుకునే శక్తి పూర్తిగా పోయింది. తన దరిద్రం అతనికో విశిష్ట విషయంగా పరిణమించింది. ఇంకోడికి భార్యపోయినా, పిల్లలు పోయినా అతనికి, “అయ్యో, అట్లాగా, పాపం!” అనే శక్తిలేదు. పోనీ, తనలాగే దరిద్రంలో ఉండి ఒడ్డునపడ్డ స్నేహితుణ్ణి అభినందించే శక్తి అయినా లేదు. తన సాటివాళ్ళంతా ఏదోవిధంగా తనకంటె బాగా ఉన్నారనీ, వాళ్ళకు కష్టాలు వచ్చినా తనలాటి కష్టాలు కావనీ, అన్ని కష్టాలలోకీ డబ్బులేని కష్టమే ఎక్కువైనదనీ, జేబులో నాల్గు రూపాయలుంటే ఏ ఇతర కష్టాన్నయినా ఎదుర్కోవచ్చుననీ అతను అభిప్రాయపడ్డట్టు

కనిపించాడు. అతనికి అటువంటి అభిప్రాయం కలగటంలో ఆశ్చర్యంలేదు. మనకు ఏది లభించకపోతే అదల్లా అమూల్యంగా కనిపిస్తుంది.

ఏమైనా రాను రాను సూర్యనారాయణతో సంభాషించటం కూడా నాకు దుర్భరంగా పరిణమించింది. అతని భావాలు నా చెవులకు పైశాచికంగానూ, నీచంగానూ వినిపించేవి. అతన్ని పలకరించటమంటే అతనిలోవున్న కుళ్ళు భరించటమన్న మాటేగాని మరొకటి కాదనిపించేది.

కొద్దికాలం క్రితం అతను పట్నం చేరాడని తెలిసింది. ఏదన్నా ఉద్యోగం దొరికిందేమో. పోనీ పాపం బాగుపడతాడనుకున్నాను. కాని అతనికి ఉద్యోగం ఏమీ లేనట్టు ఊరికేనే తిరుగుతున్నట్టు, పట్నంలో గొప్పవాళ్ళను కొందర్ని పట్టుకుని వేళ్ళాడుతున్నట్టూ విన్నాను. జలగలాగా తగులుకుంటే తృణమో పణమో పారేసే ధనికులైన ఆంధ్రులు పట్నంలో ఉన్నారు. ఫలానివాడికి ఈపాటి సహాయం చేశామని చెప్పుకోవటానికీ సాటివాణ్ని హీనంగాచూసే అవకాశం దక్కించుకోవటానికీ సూర్యనారాయణవంటి వాళ్ళకి డబ్బిచ్చే వాళ్ళున్నారు. దురదృష్టవశాత్తూ అతను కవిగాని, రచయితగాని, వక్తగాని, గాయకుడుగాని, శిల్పిగాని, కాడు; అయివుంటే అతనికింకా బాగా జరిగిపోయి ఉండును.

2

నేను ఇంటరు క్లాసులో పక్క పరుచుకుని టైము చూస్తే బండి బయలుదేరటానికింకా ఇరవై నిమిషాల టైముంది. తాపీగా ఒక సిగరెట్టు కాల్చుకుందామనీ, కనిపిస్తే సూర్యనారాయణను లాంఛనంగా పలకరిద్దామనీ బండిలోనుంచి బయటికి అడుగుపెట్టే సరికి అతనే ప్రత్యక్షమైనాడు. అతన్ని దగ్గిరగా చూసేసరికి నాకు చెప్పరాని ఆశ్చర్యం వేసింది.

అతను వేసుకున్న కోటు అంత దూరానికి ఖద్దరు కోటల్లే కనిపించింది. గాని దగ్గిరిగా చూస్తే అది ఉన్నికోటు, దాని లోపల సిల్కుచొక్కా, అతని ధోవతి కూడా సిల్కు ధోవతే – నేననుకున్నట్టు మాసిపోయిన మల్లు ధోవతి కాదు. అతని చేతిలో స్టేట్ ఎక్స్‌ప్రెస్ టిన్ను. వేళ్ళకి రెండు మూడుంగరాలు అధమం ఒకటైనా రవ్వల ఉంగరం!

అతన్ని చూస్తేనే నా మనస్సులో అనేక ప్రశ్నలు బయలుదేరినై. ఏమిటి దీని అర్థం? ఇతను ధనికుడైనాడు? ఎట్లా అయినాడు? డబ్బున్నవాడు ఇంత ఖరీదు పెట్టి ఇటువంటి నాజూకులేని గుడ్డలు కొనకపోతే అందులో సహం ఖరీదుతో ఎంతో అందమైన దుస్తులు వేసుకోవచ్చునే? యుద్ధకాలంలో బాగుపడ్డవాళ్ళు చాలామంది ఉన్నారు. వాళ్లల్లో ఇతను లేడని నాకు స్పష్టంగా తెలుసు. ఆరునెల్లక్రితం కూడా ఇతను పట్నం వచ్చినప్పుడు

బికారిగానే వున్నాడు. ఈ లోపల ఏం జరిగింది? అతని మొహాన ఇప్పటికీ నైచ్యం వుండనేవుంది. వొంటికి సులభంగా సిల్కులు తొడగవచ్చుగాని మనస్సుకు తొడగడం సులభంకాదు.

"ఏమోయ్ జ్ఞాపకం ఉన్నానా?" అన్నాడు సూర్యనారాయణ. నేను సిగరెట్టు కోసం జేబులో చెయ్యి పెట్టటం చూసి తనచేతిలో టిన్ను తెరచి, "తీసుకో" అన్నాడు.

సిగిరెట్టు తీసుకుంటూ, "ఎందుకు జ్ఞాపకం లేదూ? ఈ మధ్య నడమంత్రంగా నాకేమీ ఐశ్వర్యం కలగలేదే?" అన్నాను. అతనితో అదివరకెన్నడూ అంత క్రూరంగా మాట్లాడలేదు. కాని ఇప్పటి అతని వాలకం చూస్తే దరిద్రంలో ఉన్నప్పుడే అతను కొంచెం భరించవీలుగా ఉన్నాడనిపించింది. అదివరకు ప్రపంచాన్ని ప్రతిఘటించి పోరాడే వాడల్లే కనిపించిన సూర్యనారాయణ ఇప్పుడు ప్రపంచాన్ని జయించినవాడి మొహం పెట్టాడు.

నా ఎత్తి పొడుపు అతనికి అర్థమయిందిగాని అతను చలించకుండా నా కళ్ళలోకి చూస్తూ ఒక విషపు నవ్వు నవ్వి "దరిద్రం స్నేహితులను పోగొట్టుతుంది. దరిద్రం పోయినమీదట వచ్చే ఐశ్వర్యం ఆ పోయిన స్నేహితులందరినీ శత్రువులుగా మారుస్తుంది" అన్నాడతను.

కళ్ళల్లోకి చూసి మాట్లాడేవాళ్ళను చూస్తే నాకు మంట. నేనతనికన్న తీక్షణంగా కాస్సేపు అతని కళ్ళల్లోకి చూసి క్షణంలో అతని చూపు దింపేశాను. అతనిలో సాహసం వున్నంతగా ధైర్యం లేదని రూఢి అయిపోయింది. ఆ సాహసమైనా డబ్బుతో వచ్చిన సాహసమే. అతను ఏంచేసి డబ్బు సంపాదించాడో తెలీదుగాని, ఆ సంపాదించిన పద్ధతి గౌరవనీయమైనదై వుండదు. వుంటే అతనింత పిరికిగా ప్రవర్తించవలసిన అవసరం లేదు.

"నువ్వు కొంచెం పొరపాటు పడుతున్నావు సూర్యనారాయణా! అసలు సంగతి నువు చెప్పిందికాదు; మనకు దరిద్రం వచ్చినప్పుడు మన స్నేహితులంతా మనని శత్రువుగా చూస్తున్నారనుకుంటాం. మనకు మాత్రం వాళ్ళ మైత్రితో అవసరం వుంటుంది. మనకు మళ్ళీ డబ్బు వచ్చినాక ఆ అవసరం తీరిపోతుంది. అప్పుడు మనం స్నేహితులందర్నీ శత్రువులుగా చూడటం ప్రారంభించి వాళ్ళమీద ఏదో పగ తీర్చుకునే వైఖరి అవలంబిస్తాం" అన్నాను.

సూర్యనారాయణ మొహంమీద చిరునవ్వు కాస్తా బుస్సున ఇంకిపోయింది. అతను నిప్పుపుల్ల వెలిగించి నా సిగిరెట్టు అంటించి తనదికూడా అంటించుకుని పుల్లను సిగిరెట్టుపొగతో ఆర్పేసి "నేను నెల్లూరుదాకా వెళుతున్నాను. అంతదాకా నా కంపార్టుమెంటులోకి రాకూడదూ?" అన్నాడు.

"నీది సెకండుక్లాసు బెర్తా?" అని అడిగాను.

అతను నాకేసి ఆశ్చర్యంగా చూసి, "అవును" అన్నాడు ఆ విషయం సందేహించే అధికారం నాకు లేనట్టు.

"ఎందుకులే? ఇంటరులో చక్కగా పైబెంచీమీద పక్కపరుచుకున్నా. చాలా దూరం వెళ్ళాలి కూడానూ" అన్నాను.

సూర్యనారాయణ నాతో చెప్పకుండా పెట్టకుండా మా పక్కగా వెళుతున్న టికెట్టు కలెక్టరును పిలిచి నా టికెట్టు సెకండు క్లాసుకు మార్పించటానికి ప్రయత్నాలారంభించాడు.

నాకు సూర్యనారాయణ ప్రవర్తన ఏమీ నచ్చలేదు. కాని ఏం చెయ్యాలో తోచలేదు. టికెట్టు కలెక్టరు ముందు సూర్యనారాయణతో కొట్లాటలు ప్రారంభించనా? అప్పుడే అతను నూరు రూపాయల నోట్లు పైకితీసి టికెట్టు కలెక్టరు మొహాన ఝళిపిస్తున్నాడు. వాల్తేరుదాకా సెకండుక్లాసులో వెళ్ళటానికి నా దగ్గిర డబ్బులేదు. ఇంటరు క్లాసు కొనటమే చాలా సంకోచిస్తూ కొన్నాను.

ఎక్సెస్ టిక్కెట్టిచ్చి డబ్బు పుచ్చుకుని టిక్కెట్టు కలెక్టరు చిల్లర తెచ్చి ఇస్తానని వెళ్ళిపోయిన తరవాత సూర్యనారాయణ, "నీతో సరదాగా గడుపుదామని ఈ పని చేశాను. ఏమీ అనుకోకు" అన్నాడు.

చేసేది లేక సూర్యనారాయణ కూర్చున్న సెకెండు క్లాసు కంపార్టుమెంటులోకి మారాను.

3

గంటలు కొట్టారు. ఈలలు వేశారు. సాగనంపవచ్చిన వారు బండిలోనుంచి దిగి ప్రయాణికులతో కిటికీలగుండా ఆఖరుమాటలు మాట్లాడారు. ఇంజను మోత మార్చింది. కూత వేసింది. రైలు కదిలింది.

సూర్యనారాయణ నాతో ఏమీ మాట్లాడలేదు. నేనూ అతనితో మాట్లాడలేదు – పావుగంట గడిచింది. రైలు గమనం వేడెక్కి బండి జోరుగా పోతున్నది.

"నీకు నన్ను చూడగానే ఏదో దురభిప్రాయం కలిగింది. అవునా?" అన్నాడు సూర్యనారాయణ.

"ఏమీ కలగలేదు. నీ దుర్దినాలు అయిపోతే సంతోషించటానికి నేను సిద్ధంగా ఉన్నాను. దరిద్రం పగవాడికైనా ఉండకూడదని నా సిద్ధాంతం. నువు నాకు పగవాడివైనా కావు. అటువంటప్పుడు నాకు నీమీద దురభిప్రాయం ఎందుకుండాలి?... నా సంతోషం తెలియజేయటానికి నువు అవకాశం ఇవ్వలేదు. జ్ఞాపకం ఉన్నానా అని అడగటంలో నీ

ఉద్దేశమేమిటి? నాకున్న ఐశ్వర్యానికే నాకు తల తిరిగి పోయిందనా? అయితే నాకన్న ఐశ్వర్యంలో ఉన్నావు. నీకెంత తల తిరిగి ఉండాలి? లేక వస్తుతహా నీలో లేని దుర్బుద్ధులు నాలో ఏమైనా కనిపెట్టావా? కనిపెట్టినట్టయితే నాతో ఎందుకు చెప్పలేదూ? స్నేహితుడివి కద!" అన్నాను.

నా ధోరణికి నివ్వెరపోయి సూర్యనారాయణ, "మాట్లాడిస్తే కరుస్తున్నావేమిటి?" అన్నాడు. అతనీమాట అన్నమీదట అతనిమీద స్నేహభావం కొంత తిరిగి వచ్చింది. మొదటనే నాతో సమానస్తుడల్లే మాటాడివుంటే నేను కాదన్నానా?

"చూడు సూర్యనారాయణా, నీకదివరలో అనేకసార్లు చెప్పాను. నువు అర్థం చేసుకోవటానికి ప్రయత్నించలా. డబ్బురావడం గాని పోవడం గాని అదృష్టమనుకున్నట్టయితే నువు ప్రపంచంమీద పగపట్టకుండా వుండవలసిందికాదు, నీ కష్టసుఖాలన్నిటికీ మనుషులే కారకులన్నట్టయితే నువు నీ నిజమైన స్నేహితులెవరో నీ శత్రువులెవరో స్పష్టంగా తేల్చుకుని ఉండవలసింది. నువ్వదీ చెయ్యలేదు. ఇదీ చెయ్యలేదు. నీ స్నేహితుల అవసరం గుర్తించావు. కాని అందరూ నీకు శత్రువులే అని నమ్మావు. నా వంటి అభిప్రాయాలు కలవాడికి నీ ప్రవర్తన ఎట్లా నచ్చుతుంది? మే మెవ్వరమూ కష్టాలు పడలేదనుకున్నావా? అంతమాత్రాన మాకూ ప్రపంచానికీ వున్న సంబంధం మరిచిపోయినామా? మరిచిపోలేదు. పై పెచ్చు ఆ సంబంధాన్ని గురించి అనేక కొత్త విషయాలు నేర్చుకున్నాం. నువ్వూ ఆ పనే చేసివుండవలసింది. దరిద్రస్థితిలో నిన్ను చూసినప్పుడల్లా, 'అవకాశం దొరికితే ఈ మనిషి ధనికుడి మనస్తత్వం అవలంబిస్తాడు' అని నా కనిపించేది. ఇప్పుడది కళ్ళారా చూశాను. నా టిక్కెట్టు సెకండు క్లాసుకు మార్పించటమూ, నూరు రూపాయల నోట్లకట్టలు మా మొహాలమీద ఝుళిపించటమూ నాకు నచ్చలేదు. ఎక్కడివీ కట్టలు?"

సూర్యనారాయణ వెంటనే నాకు సమాధానం చెప్పలేదు.

"ఇష్టంలేక పోతే చెప్పకు, నువు దరిద్రంలో ఉన్నప్పుడు ఎట్లా గడుస్తున్నదని నిన్నెన్నడూ అడిగినపాపాన పోనివాణ్ని. ఈ డబ్బెక్కడిదంటే చెప్పటం నీ కిష్టంలేక పోవచ్చు. కాని నా వుద్దేశంలో దరిద్రం అవమానకరం కాదు. ఖరీదైన గుడ్డలు వేసుకుంటామనీ, సెకండు క్లాసులో ప్రయాణం చేస్తామనీ మనలో ఎవరమూ సంఘానికి గ్యారంటీ ఇవ్వలేం. అటువంటి గ్యారంటీ అడగటానికి సంఘానికీ అధికారం లేదు. కాని నువు ఒకప్పుడు దరిద్రం అవమానంగా భావించావు. సాధారణంగా డబ్బు సంపాదించే పద్ధతులే చాలా హేయంగానూ నీచంగానూ వుంటై. అందుచేత అడుగుతున్నాను" అన్నాను.

సూర్యనారాయణ పౌరుషంగా, "నేను నీచంగానే డబ్బు సంపాదిస్తున్నాను. మర్యాదగా బతకటానికి ప్రయత్నించిన రోజుల్లో పదిరూపాయల నోటు చేతపట్టటం బ్రహ్మ

ప్రళయంగా ఉండేది. నువ్వొకడివి నాతో మామూలుగా మాట్లాడావేమో, నా పాత స్నేహితులంతా మొహం తప్పించారు" అని ప్రారంభించాడు.

"నేనూ నీతో మామూలుగా మాట్లాడలేదు. నువు మా కవకాశం ఇవ్వలేదు. నీతో నా మాదిరిగా బాధపడ్డవాళ్ళు కొందరున్నారు నాకు తెలుసు" అన్నాను.

"ఉద్యోగం కోసం ప్రయత్నించాను. అదీ దొరకలేదు. నా ఖర్మం ఇట్లా కాలిందిగాని మా నాన్న బాగా బతికినవాడు. ఆయన స్నేహితుల్లో లక్షాధికార్లున్నారు. ఒక్కడు కూడా సహాయం చెయ్యలేదు. కొందరు నాకు దర్శనం కూడా ఇవ్వలేదు. వాళ్ళ నుంచి నేను నౌకరి అడిగాను కాని దానధర్మం అడగలేదు. అడిగినా చెయ్యగలవాళ్ళే. వాళ్ళ విలాసాలకోసం ఖర్చు పెట్టేదాన్లో నా అవసర ఖర్చు ఎన్నోవంతో లేదు. వాళ్ళమీద నేను పగపట్టటం తప్పా?"

"వాళ్ళు మీ నాన్న నెరిగిన పాపాన నువ్వు వాళ్ళమీద పగపట్టావుగాని, దేశంలో ఇంకా ధనికులెందరు లేరు? వాళ్ళమీద పగపట్టావా? పట్టిమాత్రం ఏం చెయ్యగలవు? వాళ్ళు కొన్ని పద్ధతులమీద ధనికులు కాగలుగుతున్నారు. ఆ పద్ధతులు అమలులో ఉన్నై. వాటిని మార్చటానికి నువ్వేమైనా ప్రయత్నించావా?"

"సంఘాన్ని మార్చటమేనా నా పని?"

"కొంతమంది అటువంటి చాదస్తం గల వాళ్ళున్నారు."

"ఉంటే ఉండనీ, నా పని పగతీర్చుకోవటం!"

"ఎట్లా?"

"వాళ్ళ పద్ధతులే వాళ్ళమీద ప్రయోగించాను."

"ఏమిటా పద్ధతులు?"

"మిగతా నీతి నియమాలన్నీ డబ్బుకు తీసికట్టన్నట్టు ప్రవర్తించటం.... నేను వ్యాపారంలో ప్రవేశించాను."

"నీకు పెట్టుబడి ఎక్కడిది?"

"మన మాధవరావుకు పెట్టుబడి ఎక్కడిది? కాణీ లేకుండా లిమిటెడ్ కంపెనీ పెట్టాడు. ప్రజల డబ్బుతో వ్యాపారం సాగించాడు. లాభంలో అయిదోవంతు కమిషనుకింద కొట్టేశాడు. మేనేజింగు ఏజంటనే పేరుతో చక్కని జీతం పుచ్చుకున్నాడు. దగావ్యాపారం చేశాడు. లాభాలన్నీ తనే తినేసి కంపెనీ దివాలా ఎత్తించాడు. ఇట్లా సంపాదించిన లోకుల డబ్బుతో నాలుగు కంపెనీలు పెట్టాడు. ఒకనాడు వందరూపాయలప్పుపుట్టని మాధవరావుకు లక్షరూపాయలెక్కణ్ణించి వచ్చినై?"

"నువు కూడా కంపెనీ పెట్టావా?"

"నా పెట్టుబడి లోకుల కష్టార్జితమైన డబ్బుకాదు, ధనికుల కుమార్తెలూ, భార్యలూనూ!"

"అదేమిటి?" అన్నాను నిర్ఘాంతపోయి.

"మాధవరావు భార్య నాకెప్పుడు కావాలన్నా వెయ్యి రూపాయలు చేబదులిస్తుంది... మనిషి మాంసం ఖరీదైనది. ఒకంతట ఖర్చయిపోదు... యుద్ధంలో జనం కొందరు తెగబలిశారు... నా క్లయింట్లు చాలా పెద్దవాళ్లు. వాళ్ళు నాకు కానిమారాలో విందులు కుడుపుతారు... భార్యా భర్తలిద్దరూ నా క్లయింట్లుగా వున్న కేసులు కూడా వున్నై."

"నువ్వేం చేస్తావ్?"

"చాలా అమాయకమైన ప్రశ్న వేశావు. నేను పబ్లిసిటీలో ఆరితేరాను. నా సరుకులు నా క్లయింట్లకు వచ్చేటట్టు చెయ్యటమూ నా వ్యాపారంలో వారికి ఆసక్తి కల్పించటమూ ఆ ఆసక్తి దిగజారకుండా చూస్తూ ఉండటమూ వారికి ప్రమాదం రాకుండా పై పెట్టున కనిపెట్టి వుండటమూ నా పని. నీ దయవల్ల నా క్లయింట్లు సాధారణంగా జారిపోరు. మొదట కొద్ది వ్యాపారం ఇచ్చినవాళ్ళు క్రమంగా పెద్ద వ్యాపారం ఇస్తారు."

నా చెవులు నేను నమ్మలేకపోయాను.

"ఎవరన్నా బయటపడి అల్లరి అయితే?" అన్నాను.

"కాకుండా చూస్తాను. ఖర్మం చాలక అయే సూచన కనిపిస్తే అందరికన్న ముందు నేనే అల్లరి ప్రారంభిస్తాను. మొత్తం మీద నా క్లయింట్లు నన్ను భయభక్తులతో చూడటం నేర్చుకుంటారు"

"నిన్ను వీళ్ళు ఏవిధంగా దగ్గరికి రానిస్తారు? నీ సంగతి వాళ్ళు తెలుసుకోరా?"

"పిచ్చివాడా! అవినీతిపరులను సంఘం దూరంగా వుంచుతుందని భ్రమలో వున్నావు. అటువంటిదేమీ లేదు. నేను మనుషుల్ని - కాస్త కలవాళ్ళను - ఆకర్షించినట్టుగా నువ్వాకర్షించనేలేవు. నువ్వు వాళ్ళ దౌర్బల్యాన్ని బలపరచవు. నేను బలపరుస్తాను."

సూర్యనారాయణ ధోరణి వింటున్న కొద్దీ నాకు ఏవగింపు కలిగింది. తానేదో చాలా ఘనమైన పనిచేశానని అతను అనుకుంటూ వుండాలి. తాను సంపాదించే డబ్బును బట్టే తన విజయాన్ని కొలిచివుండాలి.

కాని అతన్ని నేను పల్లెత్తుమాట అనలేదు. అనటానికి నాకేమధికారం వుంది? దేశంలో అవినీతిగా డబ్బు గడించే అధములెంత మందిలేరు? అటువంటివాళ్ళు అనేక రంగాల్లో ప్రముఖులుగా కూడా వుంటున్నారు. వాళ్ళని నేనేమన గలిగాను? లోకమంతా సూర్యనారాయణ మోస్తరుగానే డబ్బును ఆరాధిస్తున్నది. వస్తువులూ, హృదయాలూ, భావాలూ, విశ్వాసాలూ, అంతరాత్మలూ కూడా డబ్బు కమ్ముడుపోతున్నై. "మనిషి మాంసం"

అమ్ముడు పోతే వచ్చిందా? "మనిషి మాంసం"తో వ్యాపారం సాధ్యమైనప్పుడు ఒకరు ఆ వ్యాపారం చెయ్యకుండావుండరు. సూర్యనారాయణ ఆ వ్యాపారం సాగిస్తున్నాడు. తన క్లయింట్లను తృప్తి పరుస్తున్నాడు. వారి నాగరికతకు అవమానం కలిగించని వేష భాషలు అవలంబించాడు.

అతనితో నా కెందుకు మధ్య పేచీ?

మొదటి ముద్రణ: ఆంధ్రజ్యోతి మాసపత్రిక, ఆగస్ట్, 1947